

אהל רחל

יוצא לאור לעילוי נשמת

במדבר תשפ"ב
שבת מברכין

מרת רחל לוי בת תמרה ז"ל

נלב"ע ט' אדר ב' התשס"ה

דעתד חשובה לנו r0548474308@gmail.com

ואלה שמות בני אהרן הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר (ג ב)

כתב בעל הטורים: יש פסיק (פסק) בין הבכור לנדב, לומר שאינו חוזר על מדב, כי נדב מת בלא בנים ואין נפקותא בבכורה שלו, אלא חוזר על אהרן שהוא הבכור למשה.

מבואר שאהרן הכהן בכור היה.

וכן איתא במדרש (במדבר רבה ו ב) "ניתנה הכהונה לאהרן שהיה בכור".

וכן כתב אבן עזרא (משפטים כד יב) אהרן בכור היה.

וצ"ע, ממש"כ התוס' בבכורות (ד. ד"ה ואהרן) דמרים היתה גדולה מאהרן בג' שנים, וא"כ לאו בכור הוא. וכן ציין בספר בנייהו למדרש שה"ש רבה על הפסוק "הנה הסתיו עבר".

בספר מעשה כהן (אלישע) על הפסוק "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו" (שמות לב ה) הביא גמ' סנהדרין (ז). "מה ראה, אמר ר' בנימין בר יפת א"ר אלעזר ראה חור שזבוח לפניו, אמר אי לא שמענא להו השתא, עבדו לי כדעבדו לחור, ומיקיים בי "אם יהרג בבית המקדש כהן ונביא", ולא הויא להו תקנתא, מוטב דליעבדו לעגל אפשר הויא להו תקנתא בתשובה".

וכתב המהרש"א בחידושו, אף שעדיין לא ניתנה הכהונה לאהרן, ולא היה מקדש ולא משכן, אהרן בכור היה והעבודה היתה בבכורות בכל מקום בבמה, והו"ל ככהן במקדש.

ודבריו לכאורה פלא גדול, שהרי אהרן לא היה הבכור אלא מרים, והלא כך הם דברי רש"י (שבת פח ד"ה ע"י תליתיאי), משה תליתיאי לבטן, מרים אהרן ומשה, הרי שהיתה מרים גדולה מאהרן.

וכך נאמר במפורש גם בילקוט שמעוני (רמז קסה): וילך איש מבית לוי ותהר האשה ותלד בת ותקרא את שמה מרים ותהר עוד ותלד בן ותקרא שמו אהרן וכו'. ואיך כתב המהרש"א שאהרן היה בכור.

ואולי י"ל, דלענין העבודה בבמה, היה תלוי רק בגדול שבאחים, אף שמרים היתה ראשונה לבטן, אבל לעבודה היה נחשב אהרן הכהן לגדול.

תירוץ זה של המהרש"א שתיירץ כי אהרן בכור היה והעבודה היה בבכורות בכל מקום בבמה והו"ל ככהן במקדש.

הקשה עליו בספר **גבורת יצחק** (סורוצקין) הלא בזבחים (קב.) על הפסוק "ויחר אף ה' במשה" רשב"י אומר אף זה נאמר בו רשם שנאמר "הלא אהרן אחיך הלוי" והלא כהן היה, הכי קאמר אני אמרתי אתה כהן והוא לוי עכשיו הוא כהן ואתה לוי, הרי שכבר נתנה הכהונה לאהרן.

אכן נראה דאע"ג שכבר נתנה הכהונה לאהרן הלא אכתי לא התחיל העבודה בכהן עד שהוקם המשכן ואם יהרג במקדש ה' כהן תלוי בכהן העובד.

ומה שכתב המהרש"א שאהרן בכור היה והעבודה היה בבכורות צ"ב שמרים היתה גדולה מאהרן וכמש"כ רש"י (שבת פח.)

והנה בירושלמי (פ"ק דמגילה ה"א) מהיכן דרש הדורש שתהא עבודה בבכורות קודם שהוקם המשכן מן האי קרא "כי לי כל בכור ביום הכותי כל בכור בארץ מצרים" וגו' קודם לכן מה היו עושים "ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות".

ובקרבת עדה פי' שלא היה אלא כהן אחד והוא היה ממנה כהן אחר תחתיו, א"נ הגדול שבבניו אפילו אינו בכור הוא היה משמש תחתיו, הרי הלכה דבכור לעבודה תלוי בפטר רחם נצחדש בשעת מכת בכורות אבל קודם לכן לא היה תלוי בפטר רחם אלא שהיה כהן אחד שמינה כהן אחר תחתיו, א"נ הגדול שבבניו אפילו אינו פטר רחם היה משמש.

והנה אהרן היה הגדול שבבניו והיה לו דין לעבוד עד מכת בכורות אבל לאחר מכת בכורות שנתחדש שהעבודה תלוי בפטר רחם לא היה עוד דין לאהרן לעבוד, וא"כ תקשי מש"כ המהרש"א שאהרן בכור היה והעבודה היה בבכורות כשהיה לאחר מכת בכורות שהעבודה תלוי בפטר רחם ולא בגדול שבבניו.

בספר **אמרי שמאי** -גיזבורג (כי תשא) מביא ראייה שלפני הקמת המשכן הבכורה לא ניתנה לבכור מרחם אלא להחשוב יותר מהמשפחה.

כמו שמצינו במדרש (במדבר רבה ד ו): אדם הראשון היה בכורו של עולם, מסר את הבכורה לשת והוא למתושלח ומתושלח לנח ונח מסר לשם, אע"פ שיפת היה הבכור וכו' וכן בשעה שהקריב משה בסיני, הבכורות הן שהקריבו, שנאמר וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות, מהו נערי הבחורין שבבכורות. ע"כ.

יוצא א"כ שהבכורה נמסרה להחשוב שבמשפחה.

וע"ע משך חכמה (במדבר ג ב).